

סגור חלון

פסיקה דרמטית של העליון: תוכנית שכונת הענק באפולוניה תוחזר לשולחן המתכננים

התוכנית, שמקדמת בניית אלפי יח"ד במתחם אפולוניה, ליד הרצליה, נתקלה בביקורת על כך שאינה מתמודדת עם זיהום הקרקע • בית המשפט העליון קבע היום כי "בחינת התשתית העובדתית הייתה חסרה" • הוותמ"ל: "נכון יהיה להחזיר את התוכנית לדיון מחודש"

גיא נרדי 6/5/21

בית המשפט העליון, בראשות השופט עוזי פוגלמן, קיבל היום החלטה דרמטית: ביטול הפקדת תוכנית אפולוניה בחופי הרצליה והחזרת לתכנון מחדש.

תוכנית תמ"ל/1004/א' מציעה בניית אלפי יח"ד במתחם הממוקם צפונית לשכונת נוף ים בהרצליה. אחד הקשיים המרכזיים בתוכנית הוא העובדה שחלק מהקרקעות ומי התהום במקום מזוהמים כתוצאה מפעילות של מפעל תע"ש שפעל שם בעבר. השופט פוגלמן קבע כי "בחינת התשתית העובדתית שהוצגה לפני הוועדה מעלה כי זו הייתה חסרה, וכי נתונים אלה היו חיוניים לקבלת הכרעות תכנוניות מהותיות בדיון בתוכנית, שמכוחה ניתן להוציא היתרי בנייה".

קשיים מהרגע הראשון

התוכנית פורסמה להפקדה בנובמבר 2015 ובהמשך לכך הוגשו עשרות התנגדויות, שטענו, בין היתר, כי התוכנית יוצרת כשלים תחבורתיים ובעיות ניקוז; אינה מתמודדת עם זיהום הקרקע; לא כוללת פתרון לאספקת מים לשכונה החדשה; פוגעת בערכי טבע ואינה מתאימה לתכנון במסגרת הוותמ"ל.

התוכנית אושרה ע"י הוותמ"ל במרץ 2016 ובעקבות כך הוגשו ארבע עתירות לבית משפט לעניינים מינהליים, שקבע כי אישור התוכנית יבוטל, והיא תשוב לשולחן הוועדה.

ביוני 2019 ביטל בית המשפט העליון את החלטת בית המשפט לעניינים מינהליים בתל-אביב וקבע כי הוותמ"ל לא צריך לדון בתוכנית מחדש. ואולם, ביוני 2020 החליט בית המשפט העליון לקבל את עתירות עמותת אדם טבע ודין, תושבים ועיריית הרצליה, ואיפשר דיון נוסף בתוכנית. בבקשה נטען כי פסק הדין, שניתן ברוב של שניים (השופטים יוסף אלרון ויעל וילנר) נגד דעתו החולקת של השופט יצחק עמית, הוא מוטעה ועלול אף לסכן את הציבור, שכן הוא נותן גושפנקא לקידום ואישור תכניות באזורים מזוהמים, בלי שלמקבלי ההחלטות יהיה את המידע הנדרש בנוגע לסיכונים הקיימים בשטח, וכתוצאה מכך הם גם לא ידעו כיצד להימנע באופן מיטבי מסיכונים אלה.

פסק הדין של השופט פוגלמן מהיום ברור למדי בגישתו הביקורתית לאופן קידום התוכנית: "בהינתן הזיהומים החמורים שקיימים במתחם, כמו גם העדר מניעה לאסוף את הנתונים, הפגם האמור בהליך קבלת החלטות הוועדה יורד לשורש המעשה המינהלי. דחיית קבלת הנתונים לשלב הביצוע של התוכנית והותרת הדיון בהשלכותיהם לצוות המלווה לא מרפאת את הפגם האמור, והיא מוסיפה ופוגעת בשיתוף הציבור, העומד בלב ההליך התכנוני. אכן, המדינה בטיעוניה הדגישה את היתרונות בקידום התוכנית כאמצעי לסייע לקידום מאמצי השיקום של מתחם תע"ש, תכלית אשר אין חולק על חשיבותה. ברם, אין זה אפשרי לכרוך את שיקום הקרקע בהליך התכנוני ללא בחינת השלכותיו על פיתוח הקרקע המוצע בתוכנית".

בית המשפט העליון קבע כי המדינה תישא בהוצאות העותרים, ותשלם 10,000 שקל לכל אחד מהבקשות.

מהוותמ"ל נמסר: "פסק דין זה משקף את עמדתה העדכנית של המדינה ובכלל זה עמדת מינהל התכנון והוותמ"ל, שהוגשה לבית המשפט לאחר שמיעת הערותיו בדיון הנוסף. אישור תוכניות באזורים מזוהמים, הנו תהליך מורכב מטעמים שידועים לכל. בשל נסיבות המקרה הפרטני החרגי, סברה המדינה שנכון יהיה להחזיר את התוכנית לדיון מחודש במוסדות התכנון ולאפשר תיקון מסמכי התוכנית לעניין זיהום הקרקע והמים. המדינה, ובכלל זאת מוסדות התיכנון, מודעת לחשיבות של הצגת התשתית העובדתית המלאה בפניה ובפני הציבור".

מעורכי הדין מטעם התושבים, עו"ד אורלי אריאב, חיה ארז וחגי קלעי נמסר כי "בהחלטה דרמטית, בית המשפט עצר את המדרון החלקלק של קבלת החלטות תכנוניות על בנייה בקרקעות מזוהמות בקלות דעת, בלי לכלול תסקיר השפעה על הסביבה הכולל את כך הנתונים לגבי הזיהום, בלי לאפשר לציבור להגיב כראוי, ומתוך תפישת ה'יהיה בסדר' שמניחה כי ניתן לנקות כל זיהום".

אלון כרמלי, נציג התושבים העותרים, מסר: "הו יום חג לחובבי הטבע, לשלטון החוק ולמנהל התקין. פסק הדין שניתן היום למעשה מחייב את רשויות המדינה, בראשן את רשות מקרקעי ישראל, מנהל התכנון ורשות הטבע והגנים, לחשב מסלול מחדש בכל הקשור לאפולוניה, שמורת הטבע העירוני הנדירה והאחרונה מסוגה בגוש דן. בית המשפט העליון הכריע היום שלא ניתן להתעלם מעובדות מסכנות חיים ממש בבואן לתכנן רובע מגורים חדש. אסטרטגיית ה'יהיה בסדר' נבלמה לשמחתנו בידי הרכב מורחב של שופטים שבפסיקתם מצילים את הסביבה מפני אסון, שיכול היה להיכנס בקלות לרשימת המחדלים הגדולים, בשבוע בו אנחנו מתאבלים על מחדל נורא במירון. אני מאמין שמאבקנו הצודק והערכי יתן רוח גבית למאבקים ציבוריים דומים".

עו"ד עמית ברכה מנכ"ל אדם טבע ודין: "אנחנו שמחים על החלטת בית המשפט העליון ששמה בראש סדר העדיפויות את בריאות אזרחי המדינה ומשמעותה היא שמדינה פעלה באופן נפשע במשך שנים כאשר זיהמה את הקרקע, פגעה בבריאות התושבים והתנערה מעיקרון המזהם משלם המחייב אותה להגן על בריאות הציבור. החלטת בית המשפט היום היא ניצחון לחברה, לכלכלה ולסביבה בעידן של משבר אקלים והינה משמעותית ביותר לתכניות בניה נוספות המתוכננות על קרקעות מזוהמות".

ראש עיריית הרצליה, משה פדלון, בירך על ההחלטה ואמר כי יותר מכל מי שזכה היום אלו הם הטבע ובעלי החיים הנדירים - פדלון הודה גם לתושבי העיר שנטלו חלק במאבק. פדלון ציין כי "בזכות החלטת בית המשפט יוכלו ילדינו והדורות הבאים להכיר בעלי חיים וצמחייה ארץ ישראלית שהולכת ונעלמת ממחוזותינו".